

**FITXA DIDÀCTICA
PER TREBALLAR
L'EXPOSICIÓ
SOBRE EL DRET
A L'EDUCACIÓ**

Campanya Mundial per

L'EDUCACIÓ

www.cme-espana.org

1 Introducció: què és la Campanya Mundial per l'Educació

La **Campanya Mundial per l'Educació** és una coalició internacional formada per ONG, sindicats de l'entorn educatiu, centres escolars i moviments socials, de més de 100 països, l'objectiu principal de la qual és reclamar el compliment íntegre del dret a una educació de qualitat per a tothom.

Cada any, la Campanya promou un seguit d'activitats educatives, de mobilització ciutadana i d'incidència política per posar sobre la taula un tema relacionat amb el dret a l'educació.

Alguns dels temes treballats els últims anys han estat:

- El 2009 varem treballar sobre l'alfabetització de les persones joves i adultes
- El 2010 sobre el finançament de l'educació al món
- El 2011 sobre el dret a l'educació de dones i nenes
- El 2012 sobre una educació primerenca de qualitat
- El 2013 sobre la necessitat de professorat ben format, motivat i remunerat
- El 2014 sobre l'educació inclusiva
- I el 2015 sobre la situació de l'educació al món, els assoliments dels darrers 15 anys i els reptes per aconseguir una educació de qualitat per a tothom

A Catalunya, la Campanya és coordinada per **EDUCO** i en formen part **Ajuda en Acció**, **CCOO Educació**, **Col.legi de Pedagogs de Catalunya**, **FISC**, **Sonrisas de Bombay** i **VOLS**. Per als cursos 2014-2015/2015-2016 hem tingut el suport de la **Diputació de Barcelona**.

2 Orientacions per al professorat i per als equips educatius sobre l'ús de la fitxa didàctica

Amb aquesta exposició proposem fer un viatge pel món a través de tres llapis de colors que mostren la unitat entre nens i nenes de les més diverses cultures i contextos. Els mateixos tres llapis van recórrer milers de quilòmetres en diversos continents durant molts mesos, sent testimonis d'un sòlid compromís amb l'educació.

Gràcies al treball d'agents de desenvolupament internacionals i locals però molt especialment del compromís de governs, escoles, famílies i docents, es pot parlar de moltes històries d'èxit en països empobrits, històries de les que tots/es podem i hem d'aprendre, històries que contrasten amb la realitat actual de molts països "desenvolupats".

La proposta d'activitats que a continuació us presentem vol donar a conèixer algunes d'aquestes històries i aprofundir en diferents temàtiques com l'educació en la primera infància, importància dels i de les mestres, l'educació secundària, la veu dels nens i de

les nenes, la gratuïtat de l'educació, l'alimentació a l'escola, l'educació inclusiva, entre d'altres.

Aquesta exposició i les activitats van dirigides especialment a persones adultes, joves i adolescents, tot i que també es pot treballar amb infants, si s'adapten les activitats.

Us proposem treballar en diferents moments:

- Abans de visitar l'exposició: treballar a partir d'una sèrie de preguntes els coneixements i les idees prèvies sobre el tema. Aquesta activitat es pot fer de manera individual o grupal. Vegeu punt A.
- Durant la visita a l'exposició: veure l'exposició amb el treball previ que cada persona o grup ha fet a partir de la guia de preguntes sobre el contingut de l'exposició (punt A). Tornar a contestar les preguntes i comparar les respostes. Es pot fer de manera individual o en els mateixos grups.
- Posteriorment, a l'aula o espai educatiu. En funció del que es vulgui aprofundir, proposem un seguit de vídeos que reflexionen sobre dues temàtiques: el model educatiu i els estereotips. Convidem a la persona dinamitzadora a seleccionar algun/s d'aquests vídeos i a guiar la reflexió a partir de les preguntes suggerides després de cada vídeo. Vegeu vídeos punt B.
- Per finalitzar, us proposem fer una reflexió final amb "Binta i la gran idea". Vegeu punt C.
- És important valorar amb l'alumnat els aprenentatges que ha fet de les activitats. Us animem a valorar-les amb una dinàmica senzilla. Vegeu punt D.

3 Propostes d'activitats per aprofundir sobre l'exposició

A. Guia de preguntes sobre el contingut de l'exposició

Preguntes a respondre de manera individual o grupal abans de treballar l'exposició.

- 1- Es l'educació un dret humà reconegut?
- 2- Per què l'educació en la primera infància és primordial?
- 3- On creus que és major el % de places públiques oferides per atendre a nens i nenes menors de 3 anys, a Argèlia o a Espanya?
- 4- Quin percentatge de nois i noies de 15 a 19 anys no estudien ni treballen a Espanya? Són més o menys que a Romania?
- 5- Quin percentatge del PIB creus dedicà al 2011 Namíbia per educació? I Pakistan? I Espanya?
- 6- Què és l'educació inclusiva ? Per què és important?
- 7- Què comporta reduir la inversió en educació? Cita algun exemple en el que es relacionin educació i pobresa.

Després de veure l'exposició, torna a respondre les preguntes, de manera individual o grupal, a partir de la informació dels plafons. Compara les teves respostes. Què t'ha sorprès més? Quines conclusions n'extreus?

B. Vídeos per reflexionar sobre el model educatiu i els estereotips

Per reflexionar sobre el model educatiu :

- 1- **“Cambiando paradigmas”**, de Ken Robinson. (11 min 40 seg) (doblado en español)
<https://www.youtube.com/watch?v=8yROpkFG4Is>
Quin és el principal problema del sistema educatiu segons el vídeo? Per què diu que fem passar als nens i a les nenes pel sistema educatiu anestesiats-los? Amb què es comparen les escoles? Per què? Quins arguments dóna? Què és l'estandarització? Què vol dir quan es diu que cal canviar de paradigma? Què és la creativitat? I el pensament divergent? On diu el vídeo que es produeix la major part de l'aprenentatge?
- 2- **“Nacidos para aprender”**. (Born To Learn.org), (4 min 55 seg)
Vídeo sobre els descobriments fets en el procés d'aprenentatge dels éssers humans.
https://www.youtube.com/watch?v=I8hKSzv_rRw
Quin paper tenen els ancestres en el nostre procés d'aprenentatge? Quina és la importància del joc, segons el vídeo? Per què, segons els científics evolucionistes,

és tan important el que passa a l'adolescència? Quin és el tret principal de l'adolescència, segons el vídeo?

3- “Habilidades del siglo XXI. Pensamiento crítico” (5 min 10)

<https://www.youtube.com/watch?v=lvyoTSdv-j4>

Què busca l'educació, segons el vídeo? Per a què s'ha d'utilitzar la informació? Per què emmagatzemar informació/memoritzar, no és el més important? Què fa el pensador crític enfront de la immensa quantitat d'informació disponible avui dia? Per què Finlàndia té un dels millors sistemes educatius del món?

4- “Habilidades del siglo XXI. Colaboración” (5 min 07 seg)

https://www.youtube.com/watch?v=B3I_UYEANqg

Com diu el vídeo que se solucionen els problemes complexos? Quina és la diferència entre el treball en grup i el treball col·laboratiu? Què és la sinèrgia?

5- “Habilidades del siglo XXI. Creatividad e innovación” (6 min 28 seg)

<https://www.youtube.com/watch?v=SbPGBAaAw8I>

Per què no totes les persones som grans innovadors/es? Com es defineix la creativitat? Com es pot treballar la creativitat?

6- “Los nuevos retos de la educación”. De Cesar Bona. (13 min 41 seg)

<https://www.youtube.com/watch?v=LcNwYNp2MSw&app=desktophttps://www.youtube.com/watch?v=RXoYjj4IYTE>

7- “Aprender a aprender. The potter”. De Josh Burton.(7 min 49 seg)

https://www.youtube.com/watch?v=Pz4vQM_Emzl

8- “La educación prohibida”. De German Doin. (2hores 25 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=1RBBVL1Sah0>

Pel·lícula documental que qüestiona les lògiques de l' escolarització moderna i la manera d'entendre l'educació, mostrant experiències educatives diferents, no convencionals, que plantegen la necessitat d'un nou paradigma educatiu.

“L'Educació Prohibida” és un projecte realitzat per joves que van partir des de la visió dels qui aprenen i es van embarcar en una investigació que cobreix 8 països realitzant entrevistes a més de 90 educadors/es de propostes educatives alternatives.

“L'Educació Prohibida” es proposa encetar i alimentar un debat reflexió social sobre les bases que sostenen l'escola, promovent el desenvolupament d'una educació integral centrada en l'amor, el respecte, la llibertat i l'aprenentatge. L'escola ha complert ja més de 200 anys d'existència i és encara considerada la principal forma d'accés a l'educació.

Des del seu origen, la institució escolar ha estat caracteritzada per estructures i pràctiques que avui es consideren majorment obsoletes i anacròniques. Diem que no acompanyen les necessitats del segle XXI. La seva principal fallida es troba en un

disseny que no considera la naturalesa de l'aprenentatge, la llibertat d'elecció o la importància que tenen l'amor i els vincles humans en el desenvolupament individual i col·lectiu.

A partir d'aquestes reflexions crítiques han sorgit, al llarg dels anys, propostes i pràctiques que van pensar i pensen l'educació d'una forma diferent. "L'Educació Prohibida" és una pel·lícula documental que proposa recuperar moltes d'elles, explorar les seves idees i donar a conèixer aquelles experiències que s'han atrevit a canviar les estructures del model educatiu de l'escola tradicional. Més de 90 entrevistes a educadors/es, acadèmics/ques, professionals, autors/es, mares i pares; un recorregut per 8 països d'Iberoamèrica, passant per 45 experiències educatives no convencionals.

Suggerim fer un vídeo fòrum a partir de la pel·lícula.

8- "Experiència de canvi del model educatiu d'una escola dels Jesuïtes a Barcelona".
8TV.

<http://www.8tv.cat/8aldia/videos/xavier-aragay-sha-acabat-el-model-tradicional-el-professor-acompanya-ajuda-guia/>

Per treballar estereotips:

1- "Let's save Africa". Subtitulat en espanyol. (3 min 27 seg)

<https://www.youtube.com/watch?v=P0ihLE25UJQ>

Guia per treballar el vídeo:

Relata/relateu què passa al vídeo. Què fa la noia noruega? Perquè viatja a l'Àfrica? Com defineix als nens i a les nenes africanes? Què li regala al protagonista del vídeo? Sobre què creus que ens vol fer reflexionar aquest vídeo?

2- "Christmas in Norway". (subtitulat en anglès). (2min 17seg)

<https://vimeo.com/56231480>

www.africafor norway.com

Guia per treballar el vídeo:

Què li passa a la família noruega? Què els manca? Què els ofereix el noi africà? Què t'ha sobtat més del vídeo? Quins estereotips solen tenir-se sobre les persones noruegues? I sobre les persones africanes?

3- "Africa for Norway". (Cançó) (subtitulat en anglès)

<https://www.youtube.com/watch?v=q5opSsAYQ3k>

4- “Who wants to be a volunteer?” (Subtitulat en castellà) (3 min 59 seg)

https://www.youtube.com/watch?v=ymcflrj_rRc

Guia per treballar el vídeo:

Què fan els/les voluntaris/es del vídeo que van a l'Àfrica? Què els “donen” als africans i africanes que es troben? Necessiten allò que els “donen”? La noia que va al concurs, encerta la resposta? Què ens vol mostrar el concurs?

5- “Estereotips sobre les persones asiàtiques”.(subtitulat en castellà)

<http://www.upsocl.com/diversidad/que-pasaria-si-las-personas-asiaticas-hicieran-las-mismas-preguntas-que-les-hacemos/>

T'han resultat familiars els comentaris? T'identifiques havent-ne fet algun? Quins? Què et fa pensar?

6- “Chimamanda Adichie: el peligro de una sola mirada”. (19 min)

http://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story

Les nostres vides, les nostres cultures, estan fetes de moltes històries interrelacionades. La novel·lista Chimamanda Adichie explica com va trobar la seva veu cultural autèntica i adverteix que, si només escoltem una història sobre una persona o un país, correm el risc de caure en una incomprensió greu.

Després d'haver vist el vídeo, respon/responeu les següents preguntes (de manera individual o grupal).

- Com van condicionar la Chimamanda els llibres que llegia en la infància? Creus que alguna cosa similar pot passar amb el que tu llegeixes? Què va salvar la Chimamanda de tenir una sola història sobre els llibres?
- Què ens explica la Chimamanda que li deien a casa quan no menjava? Et resulta familiar d'alguna manera? Poden haver-te dit alguna cosa similar a casa?
- Quina era la seva mirada sobre la família d'en Fide? Pot ser que tu hagis construït una mirada sobre algú de manera similar? Sobre qui?
- Pots dir què és el que coneixes d'Àfrica? Pots dibuixar un mapa polític del continent? I un mapa d'accidents geogràfics? Fes-ho si us plau. Saps quantes llengües es parlen a l'Àfrica? Coneixes alguna cosa de la història d'Àfrica? Què és el que coneixes? Saps alguna cosa dels imperis africans? Algú t'ha parlat del que passava a l'Àfrica abans de la colonització? Si la resposta és negativa, quina conclusió pots extreure? Et proposem que, si no els coneixes, busquis informació sobre les següents persones: Patrice Lubumba, Cheikh Anta Diop, Kwame Nkrumah, Ahmadou Hampaté Bá.
- Hi ha algun grup/país/col·lectiu sobre el que potser tens només una història de pobresa? Quin o quins? Com l'has creat, la història única de pobresa? D'on creu la Chimamanda que prové la història única d'Àfrica? Ella cau en la història única en relació a les persones immigrants mexicanes. Creus que passa alguna cosa similar a casa nostra en els nostres dies en referència a algun col·lectiu? Quin?

- Com relaciona la Chimamanda la història única amb el poder? I què és el que genera/ crea la història única? Quin és per a la Chimamanda el problema dels estereotips?
- Quina és la conseqüència de la història única?
- Què t'ha aportat la conferència de la Chimamanda Adichie?

C. Reflexió final amb “Binta y la Gran Idea” De Javier Fesser. (30 min)

“Binta és una nena africana de set anys, que viu en un bonic poblet a prop del riu Casamance, al sud de Senegal, i va a l'escola”. Coneixem la seva història a través del curtmetratge dirigit per Javier Fesser, que va ser nominat als Oscars l'any 2007 i que forma part del treball audiovisual d' Unicef del documental “ En el mundo a cada rato”

Abans de veure el film, i per grups, respondre les següents preguntes:

- 1- Què sabem d'Àfrica? Cada grup escriu vuit paraules que representin les imatges o idees que ens vénen al cap quan parlem d'Àfrica.
- 2- Què sabem del Senegal? Sabem on és?
- 3- Com imagines la vida d'un nen o una nena de la teva edat al Senegal?
- 4- T'agrada anar a l'escola? T'agradaria no haver d'anar a l'escola? Si la resposta és sí, contesta: per què?
- 5- Com imagines una escola senegalesa? Quines diferències creus que hi ha amb la teva escola?
Creus que als nens i a les nenes del Senegal els agrada anar a l'escola? Per què?
- 6- Per què creus que hi ha persones africanes que volen venir a Europa?
- 7- Creus que Àfrica és pobre?
- 8- Creus que Europa és rica?

Veure la pel·lícula: <https://vimeo.com/60326863> (30 min)

Un cop vista la pel·lícula, tornar a respondre les preguntes i veure en què han canviat les nostres respostes.

Un cop revisades les preguntes treballar sobre “ la gran idea”:

La gran idea

“Me he enterado gracias a mi amigo Souleyman de los asombrosos acontecimientos que suceden en el mundo de los tubab. Me estoy refiriendo, por ejemplo, a los grandes ingenios que les permiten extraer el máximo de lo que la tierra nos ofrece.

Por lo visto los tubab, gracias a la increíble cantidad de peces que son capaces de coger, obtienen tantos beneficios que ya no necesitan preocuparse los unos de los otros.

Por todo ello, y comprendiendo que si seguimos el camino que el primer mundo nos marca, corremos el riesgo de que los hijos de nuestros hijos se queden sin peces, sin árboles, sin aire, que el afán de acumular bienes nos lleve a perder el sentimiento de solidaridad, y que el miedo a perder las riquezas acumuladas nos lleve a destruirnos entre nosotros.

Por todo esto me veo en la obligación de aportar mi pequeño grano de arena y hacer algo por evitar el desastre. Esta es la razón por la que solicito iniciar los trámites de adopción de un niño tubab, ya destetado a ser posible, para que pueda aquí desarrollarse como persona y adquirir los conocimientos necesarios para ser feliz en nuestra humilde comunidad.

Así este niño, cuando sea hombre, podrá contribuir al progreso de la humanidad, que tanto nos preocupa a todos nosotros”.

Quina és la idea central? Què en penses? Sabem què és el desenvolupament sostenible?

Des de la persona que acompanyi el grup conduir la dinàmica grupal per ajudar a reflexionar sobre els següents punts:

- Com es construeix el nostre imaginari sobre Àfrica i en general sobre “l'altre”? És a partir de la nostra experiència? Coneixem persones africanes? Tenim amics/amigues africans/es? O és només pels mitjans de comunicació que coneixem Àfrica i els/les africans/es? Quina imatge ens arriba a través dels mitjans de comunicació? Per què creiem que és una imatge tan determinada la que arriba? Reflexionar aquí sobre les relacions Nord-Sud, i en concret Europa- Àfrica.

- Buscar un mapa de recursos naturals a l'Àfrica i comentar-lo
- Buscar un mapa de conflictes armats a l'Àfrica i veure la relació amb el mapa de recursos. Àfrica és pobre?
- Reflexionar sobre el paper de l'educació en el canvi.

D. Valoració de les activitats

Per acabar avaluarem l'activitat amb l'alumnat a partir de les preguntes següents:

- Us ha agradat l'exposició? Per què?
- Com us heu sentit fent les activitats proposades?
- Abans teníeu alguna idea sobre la situació de l'educació al món?
- Què us ha sorprès més al fer les activitats?

COORDINA

ENTITATS MEMBRES

EDUCO

Tel. 933001101
educo@educo.org

FISC

Tel. 93 215 99 12
mmartioliveras@gmail.com
catalunya@fisc-ongd.org

CCOO Educació

Tel. 934812842
Educacio@ccoo.cat

Ajuda en Acció

Tel. 934 883 377
ecardiel@ayudaenaccion.org

Col·legi de Pedagogos de Catalunya

Tel. 932177799
copec@pedagogs.cat

Sonrisas de Bombay

Tel. 93 4673445
proyectos@sonrisasdebombay.org

VOLS

Tel. 93 2065910 Ext. 187
bsimal@ongvols.org

AMB EL SUPORT DE

Fotografies cedides per:

Noa Fernández i José Collazo